

27.8.2002

2416/4/00

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Ilkka Rautio

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Riitta Länsisyrjä

PÄÄTÖS KANTELUUN AJOKORTIN KIRJOITUSASUA KOSKEVASSA ASIASSA

1 KANTELU

A on osoittanut eduskunnan oikeusasiamiehelle 31.10.2000 päivätyn kirjoituksen, jossa hän arvostelee Ajoneuvohallintokeskuksen ja poliisin menettelyä ajo-oikeuden haltijan terveydentilan valvontaa sekä A:n ajokortin kirjoitusasua koskevassa asiassa. Kantelija arvostelee sitä, että ajokorttia koskevia säännöksiä oli hänen mukaansa muutettu taannehtivasti siten, että häntä oli vaadittu esittämään todistus näkökyvystään, kun hän täytti 60 vuotta, vaikka hänelle oli myönnetty BE-ajokortti alle viisi vuotta ennen määräajan täyttymistä. Kantelija arvostelee myös sitä, että hän oli mielestään saanut virheellisiä neuvoja lääkärintodistuksen tarpeellisuudesta.

Kantelija arvostelee myös sitä, että hänelle oli 21.10.1996 myönnetty BE-ajokortti, johon oli virheellisesti jätetty hänen sukunimestään merkitsemättä heittomerkki. Kantelijan mukaan virhettä ei sittemmin suostuttu korjaamaan maksutta.

2 SELVITYS

Kirjoituksen johdosta on tänne hankittu selvitystä Ajoneuvohallintokeskuksesta ja Turun kihlakunnan poliisilaitokselta. Tämän asian esittelijä on myös puhelimitse hankkinut lisäselvitystä. Puhelinselvityksestä laadittu muistio oheistetaan kantelijalle tiedoksi. Kantelija on antanut kirjallisen selvityksen johdosta vastineensa 22.5.2001.

3 RATKAISU

3.1 Terveydentilan valvontaa koskevat säännökset

Tieliikennelain 73 §:n 1 momentin (1242/1997) mukaan ajo-oikeuden haltijan on muun muassa kahden kuukauden kuluessa siitä, kun hän täyttää 60 vuotta, toimitettava asuinpaikkansa poliisille lääkärin tai optikon antama todistus näkökyvystään. Tätä velvollisuutta ei kuitenkaan ole silloin, kun mainitun määräajan alkaessa on kulunut vähemmän kuin viisi vuotta ajo-oikeuden saamisesta tai ammattiajoluvan myöntämisestä, jonka yhteydessä on esitetty lääkärintodistus, tai lääkärintodistuksen esittämisestä muun vastaavan syyn johdosta. Tieliikennelain muuttamista koskeneen edellä mainitun lain voimaantulosäännöksen mukaan laki tuli voimaan ensimmäisenä päivänä tammikuuta 1998. Siirtymäsäännöksessä todetaan, että tämän lain 73 §:n 1 momenttia sovelletaan ajo-

oikeuden haltijaan, joka täyttää mainitussa momentissa säädetyn iän tämän lain voimaantulon jälkeen.

Säännös poikkeaa sisällöltään aikaisemmin voimassa olleesta säännöksestä (676/1990) nyt kysymyksessä olevassa tilanteessa siten, että todistuksen esittämisvelvollisuudesta vapautuminen edellyttää nykyisin määrääjän lisäksi sitä, että alle viisi vuotta aikaisemmin myönnetyn ajo-oikeuden yhteydessä on esitetty lääkärintodistus tai että lääkärintodistus on muusta syystä esitetty tänä aikana.

Laki (1242/1997) oli voimassa, kun kantelija täytti 60 vuotta. Lain siirtymäsäännöksen mukaan noudatettiin todistuksen esittämisessä voimassa olevaa lakia. Näin ollen kantelijan on täyttäessään 60 vuotta 2.9.2000 tullut määrääjassa esittää joko lääkärin tai optikon todistus näkökyvystään, koska hänelle 21.10.1996 myönnettäessä hakemuksen perusteella BE-ajokortti, lääkärintodistusta ei ollut tarvinnut esittää.

Terveystilan valvonnasta siirtymäsäännöksineen on säädetty laissa. Minulla ei toimivaltani puitteissa ole mahdollista puuttua eduskunnan lainsäädäntövaltansa nojalla tekemiin ratkaisuihin.

3.2

Kantelijan nimen kirjoittaminen

Kantelija arvostelee sitä, että hän oli saanut Turun poliisilaitokselta BE-ajokorttinsa virheellisenä siten, että hänen sukunimensä oli kirjoitettu ilman heittomerkkiä. Virhettä ei ollut suostuttu korjaamaan maksutta.

Saadun selvityksen mukaan ajokorttirekisteriä ylläpitävässä tieliikenteen tietojärjestelmässä ei ole mahdollista käyttää heittomerkillä varustettuja kirjaimia kuten esimerkiksi é. Ajokorttiin saadaan kuitenkin kaikki tarvittavat merkit. Ajokorttihakemuksen vastaanottajan on tällaisessa tilanteessa toimitettava pyyntö ajokorttia tilattaessa ajokortin valmistajalle. Menettelystä ei ole säännöksiä tai ohjeita vaan se perustuu yleisesti noudatettuun käytäntöön.

Turun kihlakunnan poliisilaitokselta saadun selvityksen mukaan A oli 31.7.1996 jättänyt Turun poliisilaitokselle ajokorttihakemuksen AB-ajokorttinsa korottamiseksi BE-luokaksi. 1.6.-31.12.1996 ajo-oikeuden haltijoilla oli oikeus saada BE-luokan ajokortti ilman kuljettajantutkintoa. Ajokortti luovutettiin A:lle 21.10.1996. Selvityksessä poliisilaitos korostaa, että poikkeuksellisen ruuhkan vuoksi ylipäättään erillisiä tilauksia erikoismerkkien saamisesta ajokorttiin ei kyseisenä aikana erikseen lähetetty ajokorttien valmistajalle. Selvityksessä kuitenkin korostetaan, ettei ajokorttia olisi tullut luovuttaa virheellisenä tai ainakin sen korjaamisesta maksutta olisi tuolloin tullut sopia.

A:n ja poliisilaitoksen lupahallintotoimiston virkailijan välillä käytyjä keskusteluja ei enää, kun kantelun tekemisajankohtanakin tapahtumista oli kulunut jo yli neljä vuotta, ole voitu selvittää. Virhettä ei luovutustilanteessa välttämättä ole voitu oma-aloitteisesti havaita, koska ajokortin merkinnät ovat vastanneet ajokorttirekisterin tietoja.

Poliisilaitos on kuitenkin menetellyt virheellisesti siltä osin, ettei erillistä pyyntöä erityismerkkien merkitsemisestä ajokorttiin ollut valmistajalle lähetetty. Saadun selvityksen valossa näin oli menetelty tietoisesti poikkeuksellisen työtilanteen takia. Mielestäni poikkeuksellinen työtilanne ei kuitenkaan ole hyväksyttävä peruste menettelylle, joka ilmeisesti johtaa ajo-oikeuden haltijan nimen osalta virheelliseen ajokorttiin. Tämän vuoksi kiinnitän Turun poliisilaitoksen huomiota sellaisten menettely-

tapojen noudattamiseen, joilla varmistetaan ajokortin haltijan nimen asianmukainen kirjoitusasu ajokortissa poikkeuksellisissakin ruuhkatilanteissa.

Kantelija on myös kertonut, että ajokorttirekisterissä oli merkintä "sukunimi on muutettu". Ajoneuvohallintokeskuksesta yksikönjohtajalta puhelimitse saadun tiedon mukaan järjestelmään oli jäänyt merkintä sukunimen muuttamisyrityksestä. Yritys oli 20.1.1999 tapahtunut automaattinen Väestörekisterikeskuksen rekisteritietojen päivystys. Keskustelun jälkeen yksikönjohtaja ilmoitti, että merkintä on 24.6.2002 poistettu rekisteristä.

Turun poliisilaitoksen selvityksessä, joka on 7.5.2001 päivätyllä kirjeellä toimitettu A:lle tiedoksi, on häntä pyydetty ottamaan yhteyttä asuinpaikkansa poliisiin virheen korjaamiseksi ja uuden ajokortin tilaamiseksi. Poliisilaitos ilmoitti toimittavansa Kouvolan kihlakunnan poliisilaitokselle A:n valokuvat hakemusta varten. Ajoneuvohallintokeskuksesta on lisäksi ilmoitettu, että 1.1.2005 käyttöön otettavassa uudessa tietojärjestelmässä tärkeimmät diakriittiset merkit (kuten é) otetaan käyttöön.

3.3

Neuvonta

Kantelija arvostelee sekä poliisiviranomaista että Ajoneuvohallintokeskusta saamastaan neuvonnasta edellä mainittujen asioiden yhteydessä.

Kantelussa esitettyjen väitteiden perusteella ei ole voitu selvittää, millaista neuvontaa kantelijan asiassa on annettu. Väärinkäsityksenkään mahdollisuutta ei näin ollen voi poislukea.

Tästä syystä katson jääneen näyttämättä, että asiassa olisi menetelty lainvastaisesti tai laiminlyöty velvollisuutta.

3.4

Toimenpiteet

Kantelukirjoitus ei anna aihetta muihin toimenpiteisiin kuin että saatan Turun kihlakunnan poliisilaitoksen tietoon käsitykseni ajokortin kirjoitusasuun liittyvästä menettelystä siten kuin olen edellä kohdassa 3.2 todennut. Tässä tarkoituksessa lähetän poliisilaitokselle tiedoksi jäljennöksen tästä päätöksestäni.